MENAFİİ UMUMİYEYE MÜTEALLİK HUSUSAT İÇİN EFRADA AİT ARAZİ İLE TAŞ OCAKLARININ MUVAKKATEN İŞGALİ HAKKINDA KANUN

Kabul Tarihi : 9 Şubat 1331
Yayımlandığı Takvimi Vakayi : Tarih: 18 Şubat 1331 Sayı: 2455
Yayımlandığı Düstur : Tertip: 2 Cilt: 8 Sayfa: 404

Madde 1 – Menafi umumiyeye müteallik imtiyazlı şirketler veya müteahhit veyahut emaneten hükümet tarafından icra edilecek imalat ve inşaatı nafıaya ahşaptan maada lüzumu olan her nevi gayrimenkul taş ve toprak ile levazım-ı sairei inşaiyenin ihzar ve tedariki ve inşatın hususatı sairesi için muktazi arazi meclisi idarenin on gün zarfında vereceği karar üzerine vilayetin yahut müstakil liva mutasarrıflığının kararnamei mahsusu ile ameliyat ve inşaatın hitamına kadar berayı intifa muvakkaten işgal olunur.Vilayet ya müstakil liva sermühendisi yahut inşaata nezarete memur komiserler tarafından arazinin işgali muvakkati lüzumile esbabı mucibesini ve işgal edilecek arazinin bulunduğu mahalli ve muhteviyatiyle mahiyetine ve mutasarrıfının yahut mutasarrıfı olmak üzere tanılan kimsenin isim ve şöhret ve mahalli ikametini ve arazinin ne gibi ameliyata tahsis edileceğini ve işgal olunacak kısmın mesahasını natık bir cetvele raptan ita edilecek rapor üzerine işbu kararname isdar olunacak ve rapor muhteviyatını cami bulunacaktır. Mesakin müştemilatından olan sulu ve sebze ve meyva ve çiçek bahçeleri muvakkaten işgal edilemez. İş bu kanunun bir sureti işgali muvakkat müsaadesini havi olan kararnameye raptedilir.

Madde 2 – Arazinin muvakkaten işgali hakkında muvafakati tarafeyn hasıl olduğu takdirde aktolunacak mukavelenamenin bir sureti müteahhit tarafından sermühendise ve şirket tarafından inşaata nezarete memur komisere tevdi edilecektir.

Madde 3 – Ashabı arazi ile şirket veya müteahhit beyninde itilaf hasıl olamadığı takdirde sermühendis yahut komiser birinci maddede beyan olunan rapor ve cetvelleri imla ve arazinin hal ve heyeti hazırasının tayin ve takdiri zımnında şirket yahut müteahhit tarafından tayin edilecek ehlihibrenin işgal edilecek mahalde isbatı vücut edeceği günü tayin eder. Sahibi arazi veya vekiline yevmi muayyeninde tarafı diğer ehlihibresile birlikte ifayı vazife etmek üzere bir ehlihibre izam eylemesi için ba ihbarname tebligatta bulunmak üzere işgal edilecek arazinin en büyük mülkiye memuruna iş'arı keyfiyet eyliyecek ve işbu muamelatın icra ve ikmal edildiği mahalli mülkiye memuru tarafından sermühendis veya komisere yahut teftişe memur olan mühendise bildirilecektir. İhbarname sahibi arazi veya vekiline, bulunamadığı takdirde ortakçısına veya kiracısına veya bekçisine ve bunlar da bulunmadığı takdirde işgal edilecek arazinin bulunduğu mahallin nahiye heyeti veya meclis idaresi riyasetine tebliğ

olunur ve ihbarnamenin bir sureti kaza veya nahiye merkezlerinde hükümet konaklarına ve karyerlerde heyeti ihtiyariye içtimagahlarına talik olunur. Sahibi araziye gönderilen işbu ihbarnamenin tarihi tebliğiyle ehlihibrenin içtimaı için tayin edilen tarih laakal on günlük bir fasıla bırakılacaktır.

Madde 4 – Tarafeynin ehlihibresi tayin edilen günde mahallinde biliçtima onuncu maddede muharrer tazminatın tayinine medar olacak malumatı istihsal ederler ve verecekleri karar dairesinde üç nüsha olarak zabıtname tanzim ve ziri her iki taraf ehlihibresi tarafından tahdim olunur.Bu zabıtnamelerden birisi şirkete veya müteahhide ve diğeri arazi sahibine ve üçüncüsü de sermühendise ya inşaatı teftişe memur olan komisere tevdi edilir.

Madde 5 – Tarafeynden biri üçüncü maddede beyan edilen mühlet zarfında ehlihibre tayin ve izam eylemediği takdirde arazinin bulunduğu mahallin meclis idaresi veya nahiye heyeti tarafından nihayet kırk sekiz saat zarfında bir ehlihibre tayin ve mahalline izam olunur. Bu ehlihibre diğer tarafın intihap ve izam eyliyeceği ehlihibre ile birlikte tetkikatı lazıme icra eder.

Madde 6 – Tarafeynin tayin edecekleri yahut tarafeynden birinin temerrüdü halinde meclisi idare veya nahiye heyetinin tayin eyliyeceği ehlihibre ile tarafı diğer ehlihibresi arasında ittifak husule gelmediği takdirde vilayet veya müstakil liva encümeni tarafından üç gün zarfında bir üçüncü ehlihibre tayin edilir ve bu üçüncü ehlihibrenin tetkikatını bil'ikmal üç nüsha olarak tanzim eyliyeceği rapor dördüncü maddede muharrer olduğu veçhile alakadarana tebliğ kılınır.

Balada mezkur üçüncü ehlihibrenin tayinile tetkikatının icrası sekiz gün zarfında ikmal edilecektir.

Madde 7 – Mevaddı sabıkada beyan olunan muamelatın ikmalinden sonra ısdar olunacak kararnamenin bir sureti sahibi araziye veya vekiline, bulunamadığı takdirde ortakçısına veya kiracısına veya bekçisine hemen tebliğ olunmak üzere valii vilayet ya müstakil liva mutasarrıfı tarafından işgal edilecek arazinin bulunduğu mahallin en büyük mülkiye memuruna irsal olunur. Mahallinde ashabı arazi yahut makamına kaim olacak kimse bulunmadığı takdirde kararnamenin işbu sureti kaza ve nahiye merkezlerinde hükümet konaklarına ve karyerlerde heyeti ihtiyariye içtimagahına talik edilir ve arazi sahiplerine tebliğ edilmiş hükmünde addolunur. Kararnamenin nüshai saniyesi tarafı vilayetten veya müstakil liva mutasarrıflığından sermühendise veyahut ameliyata nezarete memur bulunan komisere irsal edilir. Bunlar da kararnamenin bir sureti musaddakasını işte alakadar olan şirket veya müteahhide tebliğ ederler.

Madde 8 – Mevaddı sabıkada beyan olunan muamelatın ikmalini müteakip şirket veya müteahhit ashabı arazinin tazminatı istihsali hususundaki hukuku mahfuz kalmak şartiyle birinci maddede beyan olunan meclisi idare kararına tevfikan valii vilayet ya müstakil livamutasarrıfı tarafından ita edilmiş olan kararnamede muharrer ameliyatın icrasına mübaşeret edebilecektir. Ashabı tarafından muhalefet vukuunda memurini idare ve indelhace kuvvei zabıta marifetiyle arazi işgal olunur.

Madde 9 – Hitamı ameliyatta yahut ameliyat birçok seneler devam edecekse her senei ameliyenin inkızasında işgal edilen arazi üzerinde husule gelen hasarat miktarı dördüncü, beşinci ve altıncı maddelerde muharrer şerait dairesinde ehlihibre tarafından keşif ve tahmin ve takdir edilen tazminat derhal tesviye edilir.

Madde 10 – Ehlihibre hasaratı vakıaya mukabil ashabı araziye itası icap eden tazminatı, atide beyan edilen kavaide göre hesap ve tahmin edeceklerdir.

Evvela işkal talebinden evvel açılmış ve işletilmekte bulunmuş olan taşocaklarından maada kaffei arazi için verilmesi lazımgelen tazminatın miktarı mezkür mahallerin dördüncü madde mucibince kableişgal takdir edilmiş olan ahvalile işgalin hitamında veyahut her senei ameliyenin inkızasında arazinin kesbettiği hali mukayese ederek araziye tari olduğu tebeyyün eden noksan kıymet üzerinden hesap edilir.

Saniyen işgal talebinden evvel açılmış ve işletilmekte bulunmuş olan taşocakları için tazminatı mezkure çıkarılan taşın metre mikabının ocaktaki rayiç bedeli üzerinden takdir ve hesap edilir.

Salisen depo veyahut imalat mevkii olarak işgal edilen arazi için takdir edilecek tazminat miktarı işgal müddeti zarfındaki bedeli icar ile arazii mezkurenin kableişgal bulunduğu hale icraı mesarifi noktai nazarından tahmin edilir.

Madde 11 – Ehlihibre tarafından tayin ve takdir edilen tazminattan dolayı tarafeynden birinin itirazı vukuunda ait olduğu mahkemede ikamei davaya hakkı olacaktır. Bu halde tahmin edilen tazminat miktarı müteahhit veya şirket tarafından mahalli Ziraat Bankası sandığına ve bulunamayan mahalde Osmanlı Bankasına derhal depozite edilecektir.

İtiraz sahibi arazi tarafından vukubulmuş ise tahmin edilen tazminat şirket veya müteahhit tarafından yüzde yirmi fazlasiyle depozite edilecektir. Müteahhit ya şirket sureti katiyede tediyesine mecbur oldukları tazminatı tamamen tesviye eylediklerini veyahut vakı olan itiraz sebebiyle neticei hükme intizaren ve ledelhace yüzde yirmi fazlasile Ziraat Bankası sandığına veya Osmanlı Bankasına tevdie mecbur oldukları mebaliği depozite olarak yatırdıklarını evrakı müsbite iraesile isbat etmeğe mecbur bulunacaklardır. Bu cihet sabit olmadıkça müteahhitlere esnayi inşaatta tesviye edilen istihkak bedellerinden alelusul tevkif edilen teminat akçelerile şirketlere evvelce tediye ettikleri kefalet akçeleri iade edilmiyecektir.

Madde 12 – Ehlihibrenin gerek arazi üzerinde bulundukları gerek rapor tanzim için merkezde meşgul olacakları beher gün için yirmi kuruştan dun ve elli kuruştan efzun olmamak üzere yevmiye ita kılınacak ve bundan maada azimet ve avdet için vukubulan masarifi seferiyei hakikiyeleri tesviye edileceklerdir.Mesele mahkemeye tevdi edilmediği takdirde işbu yevmiyeler salifüzikkir nisbet dairesinde doğrudan doğruya mahallinin meclisi idaresi veya nahiye heyeti tarafından takdir edilecek ve ehlihibre mahkeme kararile tayin edilmiş ise yevmiyeleri miktarı mahkeme tarafından tayin edilecektir.

Tarafeynden tayin edilen veyahut birinin temerrüdü halinde kendi namına meclisi idare veya nahiye heyeti tarafından tayin edilen birinci derece ehlihibrenin yevmiye ve masarifi seferiyeleri araziyi işgal edecek olan taraftan tediye edilir. Üçüncü ehlihibrenin yevmiye ve masarifi hakikiyesi tarafeyn ehlihibresi takdiratile üçüncü ehlihibrenin takdiri arasındaki fark ile mütenasiben vali veya mutasarrıf veyahut mahkeme reisi tarafından tarafeyne taksim edilir.

Hükümet hesabına icra edilecek keşif ve tahminler için gönderilen ehlihibrenin yevmiye ve masarifi muvakkaten arazinin işgalini mucip olan ameliyatı inşaiyeye mahsus mebaliğden tesviye edilir.

Ehlihibrenin talebi vukuunda yevmiyeleri alelhesap suretile kendilerine tesviye olunur. Alelhesap tediyatın miktarı ehlihibreye verilecek yevmiye ve masarif mecmuunu tecavüz edemez. Araziyi işgal eden taraftan üçüncü ehlihibreye vukubulacak tediyat tamamen taayyün edip de tarafeyne tefrik edildikten sonra işbu masrafın arazi sahibine isabet eden miktarı kendisine tediye edilecek tazminattan tevkif edilir.

Madde 13 – İnşaatın bir müteahhide ihale edilmiyerek doğrudan doğruya tarafı hükumetten emaneten icrası halinde işgali muvakkat muamelatı aynı surette icra edilir. Şu kadar ki bu halde keşfi arazi ve takdiri tazminat için şirket veya müteahhit tarafından tayin olunacak ehlihibre doğrudan doğruya hükumet tarafından tayin edilir.

Madde 14 – İşbu kanun Takvimi Vekayi ile neşri tarihinden itibaren on beş gün mürurunda meriulicradır.

Madde l5 – İşbu kanunun icrayı ahkamına Nafia ve Dahiliye ve Adliye Nazırları memurdur.

(Kuvvei icraiyece 12 Rebiülahır 1332 ve 25 Şubat 1329 tarihinde tanzim vemuvakkaten mevkii tatbika vazolunan işbu kanun layihası 28 kanunusani 1331 tarihinde meclisi umumice tadılen kabul edilmiştir.)